

El Gironès

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA NUM. 44

Redacció i Administració:
RAMBLA DE LA LLIBERTAT 12.— Pral.

Dissapte 4 de Novembre de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Trimestre . . . . . 1'50 ptes.
Número solt . . . . . 0'10 "

La tasca constructiva del regionalisme gironí

N'ha sortit ja, el regionalisme gironí, del període de mera protesta i rebeldia. Sens que aixó signifiqui mai una abdicació de la integritat de son ideal, entra en el segon cicle dels moviments socials, caracteritzat per una plenitud d'afirmació, concreta i vivent, de sa fé, que permet, sens perill de que's desdibuixi la fisonomia del moviment, una intervenció i un proselitisme feconds.

No'ns en sentim pas d'esceptics. Malgrat totes les persecucions de que hem sigut, soms, i serém encare algún temps objecte, malgrat se'ns hagi volgut posar i posat de fet alguns cops fora de la llei, tenim fé en la victòria no llunyana. Encare que no n'hi tinguéssim, obrariem igual, que procurem inspirar les nostres obres, no en la direcció d'uns éxits immediats i egoístics sino en un sentit d'eternitat.

Per aixó ha sigut tant vivificant i fecunda la actuació que aquestos dies ha realitzat, disposat més que mai a continuar-la i intensificar-la, el nacionalisme gironí.

Per aixó ha inaugurat solemniament

un nou hostatge el *Centre Catalanista*. Per aixó han intervingut intensament els nostres homes, encara que sense exclusivismes de cap mena, i demanant i agraint la col·laboració de tots els homes de bona voluntat, en la organització del proper concurs d'*Historia de Catalunya*, i en els *Jocs Florals* de Girona i en tots els actes de vera cultura i progués, com la conferència d'en Bofill i Matas a «La Amistad», i la del Dr. Armengol sobre *Orientacions Penitenciaries*, i els actes artístics d'Athenea.

No podem en aquest número, per manca de temps i espai, ressenyar extensament, tal com se mereixerien, els actes indicats, però no volém deixar de remarcar, amb joia intensa, com el nacionalisme gironí, davant de la guerra cruenta de que es objecte, i en les trebes que la lluita política, absorbent i despòtica, li deixa, sab utilitzar, esgrimint-les amb tant vigor i amb més joia que les armes de guerra, les eines constructives de les jornades de pau.

Inauguració del nou hostatge del CENTRE

El dia de Tots Sants, a mitj dia, tal com estava anunciat, se possessionà de son nou local el Centre Catalanista.

Una munió de socis i famílies dels mateixos, l'omplena per complert. Hi havien també valiosíssims elements del districte.

A dos quarts de dotze començaren les sardanes que duraren fins a la uná.

A les dotze, el Dr. Pou, soci fundador del Centre, beneí el nou local, i tot seguit el President accidental Sr. Quintana, issà la bandera de la patria en el balcó que dona a la Rambla, mentre la orquestra tocava *Els Segadors*, corejats amb entusiasme per el públic, i les nombroses senyores i senyoretetes saludaven

amb els mocadors la nostra ensenya venurada.

Quatre paraules, eloquents i sentidíssimes del Sr. Quintana, que 's dolgué de que no hagués pogut ser el Sr. Marqués de Camps, benemerit President del Centre el qui les hagués dites, i un bellíssim parlament del Sr. Bofill i Matas, conclogueren l'acte, no sens que avans de marxar fos ofert als concorrents un senzill refresc.

L'entusiasme i germanor del dia de Tots Sants, poques voltes l'havíem vist al Centre. Que perduri i augmenti encara es lo que desitjém.

Avant sempre: ¡Visca Catalunya!

LA FESTA DELS JOCS FLORALS

Dia esplèndid el passat de Tots Sants. Clara i lluminosa, diafana i serena com la Festa la diada.

La espiritualitat catalana, congregada en presència o en esperit en nostre Teatre, la poesia i la literatura gironines, associades en sa casi totalitat a la gaia festa, servarán el record d'una jornada esplèndida, com d'un Maig florit en la naturalesa, com d'un Maig prometedor d'un Setembre uberrim en l'ambient.

La Festa

Fou com mai l'havíem vis concorreguda. Fou com mai l'havíem vist entusiasmadora.

La trilogia augusta que la presidia, els sentiments sacrossants de Fe, Patria, i Amor que en son el fonament i el pinacle, bategaven intensament en els cors dels assistents al acte.

Tornem'ho a dir. Mai havíem respirat en els Jocs Florals de Girona un

ambient tan saturat d'entusiasme.

La presidí l'Il·lustríssim Sr. Bisbe, acompanyat del President del Consistori d'enguany D. Lluís de Llobet, del Senyor President de la Diputació, del Tinent d'Alcalde Sr. Quintana, y del Il·lustre Senyor Vicari General. Ocuparen també l'escenari els demés membres del Consistori, i el Jurat Calificador presidit per son il·lustre President el poeta excel·l i orador insuperable, en Jaume Bofill i Matas, Regidor de la Ciutat de Barcelona, i membre preclar de la Joventut Nacionalista de la mateixa ciutat.

El discurs presidencial

De manera incomparable, com tant solzament éil sab fer-ho parlá tres quarts el Sr. Bofill, glosant el lema del Jocs Florals. Son discurs, del que 'ns ocuparem extensament en el número vinent, fou meravellós, de factura impecable, de profunditat i claretat al ensemps insuperables.

Veus'en aquí alguns fragments:

Parlant de la Fé

«Tenim fé, però a voltés esquifida; ens creiem parcel·les de la Providencia i a impuls de la nostra impaciencia, ens al·liem amb els tarats per tal d'accelerar el bé. ¡Erro funest! Cal que la nostra fe sigui limitada, perque la nostra vida no és sempiterna en el rosari de segles a través dels quals actúa la Providencia. Normes atinades, normes discretes, normes savies ens han estat donades en tots els ordres de la nostre vida, en l'ordre familiar, en l'ordre social, en l'ordre artístic. No és en les sublimitats boiroses, sino en la límpida perfecció quotidiana on hem de cercar l'aplicació de la fe. Si busquem la perfecció de cada dia, assolirem el primer triomf de la fe, no l'èxit del moment, sino en la immortalitat, que no té fi».

Parlant de la Patria

«Contra la realitat de la nostra patria, ens parlen d'uns símbols inconsistents, de unes alegories buides, d'una «madre patria» que presenten com una afirmació superior a tots nosaltres, una mena de Casa d'Infancia que ens amoua i ens nodreix, que ho cuida tot, que és compatible amb la perfecte galvana dels ciutadans».

Acabà dient: «Tu, Girona, gresol de Fe, de Patria, d'Amor; tu, Girona, que ets qualificada d'immortal, segueix fen-te digne d'aquest nom, però d'una immortalitat més digne que la de Sagunto i Numancia, de record tràgic; d'una immortalitat afirmadora com la d'Atenes, com la de Roma pagana i Roma cristiana, com la de Venecia, que excel·liren en armes i en lletres, amb una feconditat tal que exerciren durant segles i segles un matriarcat etern».

La memoria del Secretari

El company benivolgut, en Francesc Ribas, llegí la memoria retglamentaria, concisa i discreta, en la que fugí de tota exhibició personal, limitant-se a complir a conciencia el precepte dels estatuts.

La Flor Natural

Resulta ser l'autor de la poesia «Jardins Oblidats» guanyadora de la Flor, nostra estimat amic en Miquel de Palol, d'aquesta ciutat.

Elegeix per Reina de la Festa a la gentilíssima senyoreta Na Rosa Jubert i Saliati, qui del braç del autor llorejat, i acompanyada de bellíssima Cort d'Amor formada per les senyoretetes: Caterina Verdaguer, Josefina Rabassa, Agnetà Roca, Marfa Massà, Pepeta Amat, Maria Llapart, Mercé Coll i Concepció Xifre, passà a ocupar el setial d'honor, que era cobricelat per la senyera augusta de nostra terra.

En mitj d'un silenci sepulcral, en Palol llegeix sa poesia:

JARDINS OBLIDATS

Hi ha un vell jardí vora la Seu fet de misteri i poesia, sense un auccell, sense una veu, qu'ha captivat l'ànima mia.

Es un jardí esponjós i humit, florit de molçes i gencianes; d'un dolç silenci, deixondit per l'aleteig de les campanes.

D'eixes campanes de ciutat, pies, ingènues; infantines, que deixen polç de claretat sobre els jardins i les ruïnes.

En el suau arceçament de l'alta torre que'l resguarda, sembla daurat eternament per la patina de la tarde;

Hi ha un brollador que vessa atzur demunt la adarga d'un sepulcre; hi ha un banc de marbre, vora un mur de boix florit, tallat i pulcre.

Hi ha un vell xifrer, assoleiat, lligat de roses mitg badades, que sembla alsarse enamorat dels matifòcs de les taulades.

Allí les flors, les pobres flors, prenen colors de seda antiga; els arbres tenen esllangors de abatiment i de fatiga.

Hi ha la tristesa del passat que va marcint totes les coses; eures d'acer i soletat, camins d'oblit, vorats de roses.

Ont l' hora pura del amor, sent la inquietut d'una mirada dolça i serena de dolor, d'alguna pàlida enclaustrada.

Jardí otomnal, vas de perfum, que recullint com una ofrena la tremolor d'un raig de llum, tota una casa n'enllumena,

humil, petita, monacal, de cambres blanques i oloroses, ont s'obra un gòtic finestral plé de glicines i de roses;

i ont, a l'encant d'un vell retrat, pàlid i mort, d'una doncella, hi ha un vell armòni, evocat per una má trémola i vella...

Sé un vell jardí vora la Seu qu'ha captivat l'ànima mia, ...—sense un auccell, sense una veu, jardí d'ensomni i poesia.

Els demés autors

Son proclamats els següents: Premi del Consistori. (Prosa). L'oca de la molinera, Prudenci Bertrana.

Premi del llim. Sr. Bisbe. Lema: Qui enfonsa o alça als pobles es Deu, que 'ls ha criat. (Verdaguer). Ramón Roger Badià.

XACOLATES : : : : JUNCOSA

Desde 1'00 a 5 pessetes els 400 grams
Perfumats amb vainilla, canyella i altres gustos.
Especials: Per la Homeopatia; Extra-fi i estil
Suís en tauletes de 100 grams per a menjar-lo cru

Gran assortit en pastilles; Napolitans a la crema, Desdejunis, Croquetes. Pastilles Fines i altres classes.

Selecte assortit de bombons a la altura de les millors cases estrangeres.

Cacau soluble: Esquisit desdejuni, gran reconstituent per a persones delicades

Casa especial i de gran fama per sos cafés torrats sens evaporació.

De venda en la sucursal.— CIUTADANS 4.

COLMADO GELABERT

Premi del Excm. Ajuntament. Concertino, Jesepe M.ª de Sagarra.

Premi de la Excm. Diputació. La dria del Sr. Lluç, Josep Carner.

Premi de D. Agustí Riera, Els estudiants de Tolosa, Joaquim Ruyra Oms.

Premi de D. Joan Vallés i Pujals. Sportmien, Miquel Ferrà.

Premi de D. Frederic Rahola. Resurrecció, Josep M.ª López Picó.

Premi del Excm. Comte de Fígols. Egloga, Joan M.ª Feixas.

Premi del Excm. senyor Marqués de Camps. Conte de la pietat de la Reina Alina. Carles Riba i Bracons.

Premi de D. Lluís Ballbé, repartit. Del somni de l'illa blava. Llorenç Riber Camps. Abo at sobre a la barana. Josep Granger.

Premi del «Centre Catalanista». La campana vella, Claudi Omar Barrera.

Premi de la «Joventut Catòlica Regionalista». Deu i Patria, Mercè Vila Reventós.

Premi de Athenea. Paisatjes, Joaquim Folc Torrés.

Premi de D. Bonaventura Sabater. A lloança de Blanquerma. Bartomeu Guasch Gelabert.

Premi de D. Josep Dalmau Carles. El jurament, Josep Tharrats.

Premi de D. Santiago Masó. Rims a l'atzar; Josep Carner.

Premi de D. Joaquim Pla. La guardadora d'oques, Marian Manen.

Premi de D. Rafel Forn. Rims dispersos, Joan Arús Colomer.

Premi de D. Modest Furest. Poemes indolents, Miquel de Palol.

Premi de D. Joan B. Coromina. L'enterrament dins el jardí, Miquel Fortesa.

Acabament

El President del Consistori D. Lluís de Llobet, llegeig son discurs de comiat, i la Reina de la Festa, amb la mateixa pompa que a la seva entrada, deixa el setial desd' ahont tant gentilment presidí la gaia festa, que deixarà records imborrables en tots els qui hi assistirem.

Concurs nacional d' Historia de Catalunya

ASSAMBLEA PREPARATORIA

El prop passat Diumenge se celebrà la Assamblea preparatoria del gran Concurs Nacional d' Historia de Catalunya que tindrà lloc l' any vinent per les Fires de Sant Narcís en la nostra ciutat.

Si l' objecte de la Assamblea era preparar els ànims dels assistents a la mateixa i caldejar-los d' un patriòtic entusiasme per a cooperar al millor èxit del futur Concurs, devém regoneixer, amb tota la joia, que aquest objecte està lograt. Poques vegades havíem vist en una reunió pública tanta unanimitat i tant d' entusiasme.

Comensà el Sr. Batlle cedint la presidència al Dr. Folguera en breus paraules.

Explicà desseguida el Dr. Pou, President de la Secció de Girona de la Protectora, com havia sollicitat i obtingut aquesta Secció que fos la ciutat de Girona la honorada amb el futur Concurs, i pregà tot seguit al Dr. Folguera que expliqués la naturalesa i alcanç que devia revestir el mateix.

El senyor Folguera, veritable apòstol de la ensenyança catalana, explicà, amb claretat meridiana i amb convenciment sencer que s' encomanava als qui l' escoltaven, la finalitat de la Protectora, l' apartament de la mateixa de tot partit polític, els esforços que ve realitzant i vol realitzar cada dia mes en pró de l' ensenyança de la Llengua, Historia, i Geografia catalana.

Digué com un d' aquets esforços es el projecte de celebrar el concurs d' Historia de Catalunya que l' any vinent tindrà lloc a Girona, ajudant Deu.

El Dr. Folguera llegí la llista de persones que la Comissió Delegada de Girona proposa per a formar la Comissió Executiva del Concurs. Son aquestes:

El Dr. Josep Pou, D. Abelard Fàbrega, i Mossen Salvador Riera, que, seguint la costum establerta i constantment seguida en la Protectora, ocupen en la Comissió Executiva del Concurs els carrecs de President, Secretari, i Tresorer, que respectivament desempenyen en la Comissió Delegada. Se nomena a mes vocals a D. Josep Dalmau Carles, don Josep Grahit, D. Laureà Dalmau, don Joan Gomis Llambías, i havent proposat D. Cassià Costal, que se dongues un lloc en la Comissió Executiva al element femení, la Comissió Delegada, acabada la reunió, acordà per unanimitat, nomenar per el mateix a Donya Carme Auguet.

Aquets noms foren acullits amb vius aplaudiments per la concurrencia.

Parlaren desseguida, aderint-se al concurs, i oferint tota la cooperació possible, el Senyor Secretari de Cambra, Dr. Rial, en nom del Il·lustríssim Senyor Bisbe que era fora de Girona, el Senyor President de la Diputació, i el Senyor Batlle.

Parlà també el Sr. Dalmau i Carles, en nom del Magisteri, i en mig del major entusiasme, se donà per acabat l' acte, al que acuiren nombroses i rellevants personalitats, totes ben decidides a treballar per al millor èxit del concurs.

¡POBRE JORGE!

Al anunciar l' arribada d' en Prida «Diario de Gerona» es temia qu' en aquets dies de fires la manca d' autoritat se posaria de manifest.

No hem necessitat mes que aquest funest *Poncio* prenguéssent al Govern Civil per a que ja hi trovéssim a en Rahola i demes comparsa, i pera que aquell

senyor moreno que diuen que fa de secretari particular de D. Joan de la Prida anés mes dret d' orelles que un gos llebrer.

Els dies que han transcorregut s' ha jugat escandalosament i a la visia de tothom i esperem qu' els que falten a passar seguirà tot igualment, a ciencia i paciencia de la majoria de la premsa gironina, inclòs al orgue de la *Buena Prensa* . . . . . que també ho sab.

El Sr. Llobet en dos actes històrics

DIA 29 OCTUBRE 1916

. . . . . Llástima Folguera que no hagueu donat aquesta conferencia davant d' un gran concurs, perque 'ls haguereu convençut a tots. A n' a mi no m' heu convençut perque jo ja 'n soc un de sempre. En el amor a lo català no cedeixo la dreta a ningú.

Fa poc vareig enviar al meu noi a un col·legi i al escriptorer-li per primera vegada, quan tenia tres ratlles escrites vareig esquinçar la carta que havia començat en castellà, per a ferla en català, comprenent que no expresaba d' aquella manera bé el meu pensament, si no ho feia amb la mateixa forma que li parlaba» . . . . .

DIA 30 OCTUBRE 1916

Ahont vareu deixar el vostre «Convenciment de sempre», Allò de «no cedir la dreta a ningú en lo català» i lo de parlar, i escriptorer en català als catalans?

No tinc res a censurar de la vostre predicació, si no fos per la llengua en que la fereu. Qui reuneix les qualitats patriòtiques de que vos vos venteu no pot fer un parlament com fereu com a Alcalde de Girona dirigit als seus concitadans que parlen en català i per lo tant tenen el dret d' esser honorats amb la seva parla, reconegut per vos publicament. Que després de vostra salutació oficial o siga en castellà al pèr a mi digníssim Sr. Francos Rodriguez, que 'ns honoraba amb la seva presència, fins si voleu demanant autorització; tota volta que tenien que dirigirvos al poble que representeu, teniau de fer el vostre parlament en català.

Aixís es com no s' enganya a qui de fora ve a honorarnos i al mateix temps moltes voltes a *estudiarnos*. Aixís es com ho han fet molts que no tenen als llavis que ells no cedeixen la dreta a ningú en el amor a la llengua catalana; a Barcelona i altres llocs davant del mateix D. Alfons XIII, i rescentment a Berga davant de l' Infanta Donya Isabel, nostre senador en Frederic Rahola.

Fent-ho amb aquesta naturalitat, i no amb aquella *superficialitat*, l' lltre. senyor Francos Rodriguez i acompanyants, s' haguereu donat segurament compte del terror que trepitjaven, afegint algun altre VIVA a n' els dos amb que va clourer el seu discurs, i el veritable poble, els ciutadans gironins i bellíssimes gironines, molt espanyolíssim, empró no menys catalaníssim i conscient dels seus drets, vegent que aquets no eren arrebasats convertint en un «*festejo oficial*», lo que era popular ja que era el que pagaba la festa» s' hauria sumat a n' ells de forma ben diferent de lo que va fer.

Mes si feia un sol per cert ben calent i casi es necessitava abric per la fredor dels oyens volia culpavos a vos per la vostra falta de catalanitat en l' acte i hem crec que ho fereu inconscientment per lo que vos absolc. Segurament acostumat ja a rodar Ministeris i en particular sales de Govern Civil, vos creiaho ja en aquells moments mes amunt i que l' càrrec vos obligava a n' allò.

Un altre dia i potsen no es lluny, visqueu mes dintre de la realitat, i *recordant* que sou l' Alcalde no duptem complireu

mes be com a català «que per l' amor a la terra no cedeix la dreta a ningú».

UN TESTIMONI DELS DOS ACTES.

Catalunya al Congrés espanyol

La farsa

Catalunya, per medi d' En Cambó, ha desfet la ficció, la farsa, la burla que se preparava a la nació, entre bastidors, per els polítics centralistes. Els caps de partit castellans se preparaven. Un a Lisboa, altre a cacera, altre al camp, to s donaven lloc al temps a preparar la farsa el *pastell*, qu' ells anomenen, fent veure de passada el cap del govern, de que sols se preocupen del bé nacional, no accedint a les peticions dels diputats de fer tres o quatre festes, per a els dies clasics de Tots Sants i Diada dels morts.

Volien enterrar l' obra magna de l' Alba sens que fos coneguda. No volien que caigués desacreditada, perque fos dolenta.

No volien els centralistes, mes atents a ses concupiscencies, que al bé de la nació, que fós aterrada la obra del ministre d' Hisenda, per la crítica severa i justa de l' única minoria parlamentaria que té fe en un ideal.

La minoria regionalista no ha accedit a ser complix en la martingala que se preparaba entre bastidors, a Espanya amb el anomenat pressupost extraordinari.

En Cambó parlà i parlà amb ell Catalunya.

A la nació no se l' enganya; no té dret el Parla ent d' enganyar. Les paraules d' en Cambó eren formidables. El pressupost extraordinari veritable transgressió del mes elemental sentit financier, no sel podia enterrar sens desmascarar-lo, sens demostrar que aital pressupost sols era tapa-forats de la incapacitat de nostres governants,

Al escriptorer-se les presents notes, deuen preparar-se les notabilitats polítiques centralistes, per a parlar. Mes l' esperit català per boca d' en Cambó s' haadellantat a dir-los: Vos hem vist el joc; no enganyaréu a la nació amb una farsa. Volem la reconstrucció de l' economia nacional; pro volém que sia veritable; no que sols sia l' ocasió de satisfer vostres concupiscencies.

DEL LLIBRE DELS DESTINS

Categorías ciutadanes

Avui iniciém una tasca nova; avui se comença la labor que 'ns imposem d' anar descrigent a l' Espanya que s' enfonza i de posar de relleu tota la seva degeneració social i política. En cada cosa, per dir-ho aixís sota de cada pedra, trobem arguments abundants, realitats noves que 'ns refermen en la nostra tesi fonamental. Ara darrerament a Girona, l' incident del militar i el gós es no un cas aïllat, sinó una resultancia de l' actual constitució espanyola, del concepte que tenim de la ciutadania, del profundíssim sentit d' injusticia que priva en les esferes que representen el principi d' autoritat.

A Espanya les classes governamentals s' apoen unicament en la ficció, viuen en plena artificiositat, i en consecuencia son febles, extraordinariament febles. La raó i la vigoria que no troben en les entranyes de la terra, l' han de buscar abrogant-se a si propies la força, per mitjà del privilegi que s' otorguen i de l' excepció que crean a favor seu.

D' aquí prové aquesta desigualtat irritant de tot lo que emana del Estat oficial o que està lligat amb ell, com amb més calma irem successivament considerant; d' aquesta desigualtat en naix una divisió per categorías, que trenca aquell

principi substancial, que estableix la Constitució, de que tots els espanyols són iguals davant la llei del Estat.

Y el falsejament d' aquest principi, ja d' ordre del dret natural o humà, es el primer dels arguments que presentem per a demostrar el nostre enviliment col·lectiu, pressagi d' una mort, col·lectiva, més o menys llunyana, però inevitable, fatal.

A Espanya ens trobem dividits els ciutadans en tres categories, ovirables al criteri menys sotil.

En primer terme i fruit de tots els dets d' excepció o de privilegi, com ocupant un seient de preeminència, hi figura lo que se'n diu *element oficial*.

Aquells que pululen en les esferes de la governació, que van condecorats pel servilisme, per una renúncia—moltes vegades—del propi honor i dignitat. Els que s' ajupen aduladors i concupiscents; que cobren nòmina o porten galons en la boca manga.

Son els soldats de l' Espanya oficial, la turbamulta dels buròcrates, dels ministerials, desde 'l' Ministre d' oratoria altisonant i buida, fins al empigorat portier d' oficina bruta i malolent que cobra 750 pesetas anyals.

Son en aquesta categoria els representants de la força pública, els defensors de l' *integridad* i *el honor* de la *madre patria*, els que ceneixen sabre i calcen esperons.

Per tots ells la llei té una gran flexibilitat d' interpretació, sempre els hi es propiària; gairebé no poden delinquir i aixís el Còdic Penal per ells es lletra morta. Sempre tenen un ministre somient que 'ls ampara i als acaparadors del *patriotismo* que 'ls abonen. Per aquest ciutadans de PRIMERA CATEGORIA hi ha un Còdic especial del *honor*, i de la *virtut*, amb fur i procediment especial també.

En segon terme hi ha la generalitat dels elements civils d' Espanya, que tenen les lleis generals del país per norma i per sanció, mentre i tant el favoritisme o l' injustícia no 's fiquen pel mitg violant sens escrúpol els drets més sagrats. Son aquestos els de la SEGONA CATEGORIA.

Per fi hi ha una TERCERA CATEGORIA de ciutadans que la formen sinó individualment, al menys com a col·lectivitat els catalans, i de tal sort es aixís, que podem dir que aquesta TERCERA CATEGORIA es sinònim de CIUTADANIA COL·LECTIVA CATALANA.

No importa que Catalunya alimenti i sostingui les arques del Tresor; no importa que ella dongui exemple superior de treball i d' iniciativa; no importa que visqui de l' injustícia de les esferes governants.

Som els parias del Estat; no tenim mai raó, som els pecadors emperdernits; contra nosaltres son vàlides totes les *inmoralitats*, tots el *atropells*, totes les *infamies*.

Quan defensem la nostra llengua oprimida, ens neguen el dret de la llengua; quan reivindiquem el nostre *honor ultrajant* fan l' APOLOGIA dels ultratjadors; quan vetlem pel foc sagrat del *sentiment catalanesc*, volen apagar el foc i aventar les cendres.....

Y després encara volen que 'ns rendim en homenatge a la *madre Patria*, *tierra de honor y de hidalgaia*.....

OTGER.

OBRA SOCIAL

IV.

CORRECCIÓ DEL DELINQUENT

Extinguir completament la delinqüència, es imposible. Aquest mal es conseqüència necesaria de la llibertat humana.

L' home es lliure; moltes vegades abusa d' aquesta facultat en dany seu ó de la societat i ha de sentir el pés de la justícia que restableix l' ordre per ell perturbat.

Quan se creia que la vengansa, l' expiació o el terror eran els únics fonaments dels dret de castigar, les cases de reclusió eren fortaleses, cuidant solament d' evitar l' evasió. D' aquesta época so's en queda el record de l' historia, i els Establiments que per dexesa de l' Estat no s' han transformat segons la ciencia ensenya.

Reconegut ja, com principi de dret el fi correccional de la pena, é influint cada dia mes en l' organització dels Establiments penitenciaris, comença en 1883 en Espanya el tractament del delinqüent sobre bases científiques, que s' han perfeccionat sucesivament fins l' any 1901 en que s' establí definitivament el sistema progresiu, recomanat per la ciencia i la pràctica, com el mes perfecte, i si bé Espanya fou l' última nació en implantarlo-ho, fou la primera en ensajarlo, podent-se gloriari d' esser un catalá, San Ramón de Penyafort qui el va iniciar, i el Coronel Sr. Montesinos en el segle XIX qui el va implantar a Valencia, confessant els socielegs estrangers que sols desentrotllàren científicament lo que aprengueren a Valencia.

L' organització penitenciària per a la correcció del delinqüent es avui dia en nostres Establiments bastant perfecta i científica, obtenint-se l' educació i la correcció en les presons. Se fomenta el treball en elles, i amb l' establiment de la Colonia agrícola i Destacaments penals s' ha donat un gran pas, per a implantar gradualment l' organització de colonies penitenciaris en les possessions espanyoles.

L' obstacle mes gran que avui ha de vencer el règimen penitenciari en la pràctica, son els edificis, l' immensa majoria dels quals no servexen ni per casa de mals endressos. Y n' obstant el sistema arquitectonic es factor importantíssim en l' implantació d' un bon règim.

Rehabilitació del delinqüent

Lo que mes descuidat tenia nostra societat es l' obra post-penitenciària. No s' ha cuidat de la rehabilitació del delinqüent.

Acabada la pena que li imposava per el delicte comés, li obría les portes del recluiment sens cuidar-se de donar-li medis per a que fos un nou element de vida per a la societat; moltes vegades el despreciaba, rebutjant-lo de son si, com si continués essent un criminal, com si no hagués pagat el deuté a la justícia, en lloc de allargar-li la mà protectora qu'el sostingués en els primers passos que donava de nou en la societat.

Si la protecció es necessaria a tots els qu' han delinquit, a uns ho es més que als altres. El penat que té familia, sab ahont ha d' acullirse al cumplir son deure. El qu' es major d' edat, ha experimentat les contrarietats de la vida, te mes medis per a afrontar les situacions perilloses vencent les mes greus dificultats sens caure novament.

El jove delinqüent que per carexer de familia, o bé per esser ella la causa principal de sa perversió, no te ahont acullirse al sortir del Establiment correccional, necesita més encar de l' acció benefactora de Patronat de la societat.

Es digna d' alabarse l' orientació exposada en una disposició legislativa per el Sr. Burgos i Mazo, ministre que fou de Gracia y Justicia, disposició que com totes les bones disposicions ministerials, morí al abandonar la cartera de ministre son autor.

Els medis practics per a rehabilitar al delinqüent en general es el Patronat de la necesitat del qual, avui dia, no sent encar ab la deguda intensitat la societat,

la que per aixó no l' acull amb gran entusiasme.

Per al jove delinqüent, es de gran eficacia la «Casa de familia» i la Casa de correcció.

França, Alemania ab Suisa i Holanda principalment, ens poden oferir sos profitosos treballs en l' organització de reformatoris de joves. Espanya sols pot oferir-ne dos, Alcalá i Ocaña imperfectes no per la manca de ciencia o voluntat en el personal, sino per lo raquitic de l' pressupost de l' Estat.

Barcelona va al cap d' eixe moviment regenerador i te les dos institucions particulars «Assil Durán» i «Casa de Familia» que fan honor a Catalunya y als benemerits protectors d' aquestes dues obres.

AGRE - DOLÇ

Aquell Sr. Tahrrats, enamorat d' En Bethhoven i d' Annu io, que es el tipus perfecte del *poeta provincia*, delicia de la Girona humorística, ha guanyat un premi en els Jocs Florals.

Aquest Sr. en una revista gironina, llençava tota l' ira reconcentrada del fracassat contra la nostra gloriosa institució i els seus homes, negant-lis beligerancia literaria al volguer reanudar l' obra dels Jocs Florals de Girona.

¿Qué dirá ara el Sr. Tharrats, al veure premiada una poesia seva en el Certamen?

Nosaltres diem que éll literariament no podia arribar a més, perquè com li deia en certa ocasió un gran home de lletres catalá, hi ha poetes que sols mereixen *accèssits*.

El Sr. Sagraera torna a actuar de clown del Ajuntament gironí. Es l' home de l' *auca*, una mena d' *hombre cuchara*.

No tenim més espai per a divertir al llegidor, un altre dia, amb més calma, tornarem a parlar de les barrabassades del Sr. Sagraera, el *rey de la risa*, atracció de Fira.

Notes de societat

El 28 a la nit tingué lloc el maravel·lós concert de la Sinfónica de Madrid, qual crítica no pretenim fer en aquest lloc. Els nostres modestos coneixements i preparació musical ens permeteren però, apreciar els tresors d'art que generosamente es vessaren dissapte a la nit al «Teatre Principal», casi plé de nombros públic que, a despit de molts espectacles moderns, fets expressament per corrompre-li i pervertir-li el bon gust artístic, conserva el suficient, per a entusiasmar-se amb a tes d' un nivell cultural tant enlairat com dit concert, i demostra el plaer que'n reb amb els xardorosos aplaudiments que premiaren la labor de la Sinfónica.

La gent distingida de Girona i de ses comarques, no hi regateja sa assistencia; les llotjes de primer pis estaven ocupades per complert i en les localitats de pati hi vegerem també distingides families. Sens haver-ne pres nota que'ns evitaria lamentables omissions recordem ara a les senyores de Perez Xifre, de Vallgornera de Ribot amb sa bellíssima germana María Antonia, Aoudouart amb son bell estol graciós i bellugadis, Roure, de Font de Vinyals amb ses formoses filles, families Matas i Carreras amb les gentils María Ferrer i Isabel Forgas, que ja no son forasteres entre nosaltres; Roca Planas, Sanchez, Viñas, Nogué, Sabater de Ordis, Puig, Pinós, Marquesa de la Torre amb ses filles Rosa i Trinitat, Masó, Brú de Masó, Burc, Burc de Gasiot, Vila, Vidal, Ordeig, etc., etc.

Han arribat de son viatge de nuvis nostra amic D. Lluís de Puig i sa bella esposa. Els hi endressem sincera enhorabona desitjant per a ells benaurances infinites en llur nou estat.

La gentil senyoreta M.^a del Carme Aoudouart, vestí per primera volta trajo llarc el dia de Sant Narcís. Accepti nostra felicitació i auguris.

També feu sa *entrada al mon* el dia de Tots Sants la formosa i distingida senyoreta María de Viñals i de Font. A la vetlla de dit dia, moltes persones de sa familia i relacions acudiren a oferir-li sa enhorabona. Amb tal motiu els elegants salons dels senyors Viñals es vegeren ocupats per distingides persones de nostra societat elegant, i animats per gentils i agils parelles que lluiren sa drestresa en la dança.

La senyora i les senyoretas de Viñals, amb la aristocràtica amabilitat que les caracteritza obsequiaren delicadament a sos convidats. Nosaltres, al recorda-ho amb agraiment, ofrenem a la gentil María, nostres homenatges i sincera enhorabona.

La patriótica i gaia festa dels Jocs Florals, es detalladament, ressenyada en altre lloc; sols volem contar aquí, com feu honor al triple lema de la mateixa, especialment al tercer, l'element femení que hi prodigà sa gracia i sa bellesa, encarnades abdues en la gentilíssima persona de la Regina, senyoreta Rosa Jubert, habrillada amb la elegancia que acostuma, manifestada aquesta volta en un esplendit trajo de cort, magestuosament portat.

La *cort d'amor* que la seguia, era com un bell planter on hi estaven representades les diferents modalitats de la bellesa de les dones de la nostra raça.

Per un ben-intencionat afany, errarem en el darrer número, alguns noms de les dametes que la constituïen i que ara rectificuem. Foren les senyoretas Coll, Verdager, Rabassa, Amat, Mont, Roca, Massa i Xifre.

RECULL SARDANÍSTIC

Obra nova d'En

JOSEP GRAHIT

Tots els autors de sardanes

Totes les cobles

15 retrats dels principals compositors

Pròleg d'En

SALVADOR ALBERT

Pren 2^o50 Ptes.

Es ven en les llibreries, Kioscos, Establiment musical Sobrequés i Reigt, i en casa l' autor plussa Independencia, 17 pral. GIRONA.

Corones dentals Aoudouard

de 24 Kts., fetes a mida i colocades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiogràfics

d' anomalies de la dentició en els infants i d' enfermetats dels ossos i demés desordres de les sinuositats bucals
PONTS - BRIDGES - INLAYS
i treballs d' or a preus convencionals.

St. Francisco 12-1er. -- GIRONA

GRAN FÀBRICA

d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGÁS

Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIAde **RAIMONDA CREUHET**

Rambla Llibertat-22 - (Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens**F. SOLÀ****Optic i Joier**

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA**Busquets i Llapart****BANQUERS**

Ciudadans 5 i Ferreries Vells 6. — GIRONA
Telefons: Urbà, 88 - Interurbà, 53

Comprém i veném, a l'acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE

SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Teléfon 204 - Figuerola 33.-GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives,
de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d'Ajuntaments,
fabricants i particulars.

(Unie despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Forsa, 8, 1er.-Girona

Telefon interurbà núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS**I COTXES DE LLOGUER**

DE

J. PLÉ, BOSCH Y Cia.

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Teléfon 221 Teléfon 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus**MANUEL PUJADAS****ABANS (BONET)**

Altes novitats en genres d' hivern
Guants, corbates, camises, tirants

Inmens surtit genres de punt

Impermeables, paraigues, pells

Perfumeria, Quincalla,

Merceria, Optica

SABÓNS*Barangé*

BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA**Alfred Ferrer**

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadíssims

Se fan etxures portant la roba

Diploma d'honor en el Concurs de París 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA**Planxat Modern**

Planxat mecànic de colls i punys amb rentat per un procediment que duplica la seva duració.

REPRESENTANTS:

J. Oriol Carbó. Plateria, 30.
La Canestilla de Oro. Rambla Llibertat
Lluïsa Sureda. Progris
Flora Padró. Rambla Verdaguer.
Enriqueta Pla. Lorenzana

Tallers: Pujada S. Domingo, 1

SASTRERIA SMARTde **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.
Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de

R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barba

Servei esmerat

i antisseptic.

Abonaments

especials

La casa que ven més barato

JOAN MATAS

Rambla de la Llibertat 15

TEIXITS DE TOTES CLASSES I PREUS

Novetats per a trajos de senyora

Genres de punt

Flassades de llana i cotó

Jocs de taula. — Genres blancs

Nubes. — Mantaletas — Mocadors

de seda

Josep M.ª Riera i Pau

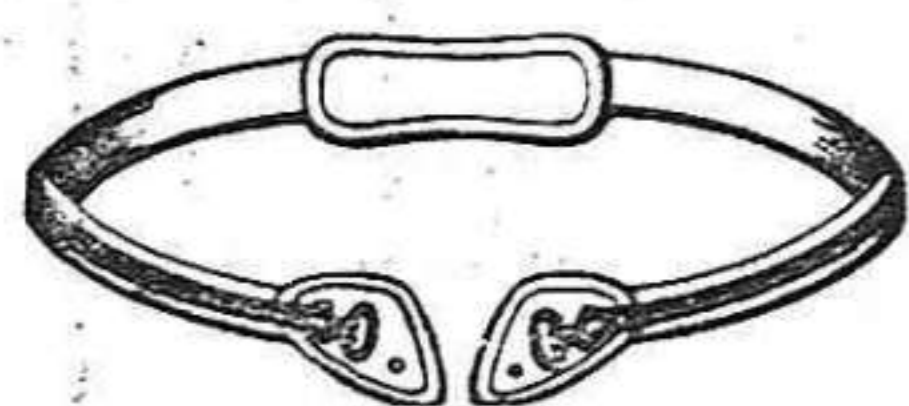
Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.

(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopèdic per a la col·locació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. — Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fòra	2'00 "
Numero solt	0'10 "